

Osmanlı'nın Arabistanlı Lawrance'ı Nogales Méndez

JULIO CÉSAR PINEDA / 25.02.2016

1879'da Tachira eyaletinin San Cristobal şehrinde doğan José Rafael Nogales Méndez, farklı ulusların tarihine damgasını vurmuş, uluslararası üne sahip Venezuelalılarından biridir. Ülkesi dışında, özellikle de Osmanlı İmparatorluğu'nda başarılarla dolu bir hayat sürmüştür. Hem eylem hem düşünce adamı olan Nogales Méndez, Venezuela'da fazla tanınmayan ama günümüz Türkiye'sinde hayranlık uyandıran ve saygı duyulan biri olmuştur. Önümüzdeki haftalarda Ankara Üniversitesi Latin Amerika Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından Bolivya'da gerçekleştirilecek olan sempozyumda kendisinden bahsetme olanağı bulacağız. Hemen hemen bütün insanlar, kaderlerine ve içinde buldukları şartlara karşın kendi tarihlerini kendileri oluşturur. İnsanoğludur tarihini yazan, ama bilmez çoğu zaman nasıl bir tarih yazdığını. Lübnan asıllı Amerikalı yazar Nassim Taleb, *Siyah Kuğu* kitabında, bilinmeyene ve öngörülme-yene dikkat çekmektedir.

Aynı dönemde yaşamış ve benzer yerlerde bulunmuş Arabistanlı Lawrance gibi, Venezuelalı Méndez de hem savaş meydanlarında yaptıklarıyla, hem de yazdığı edebi eserlerle derin izler bırakmıştır. İngiliz Lawrance, *Bilgelğin Yedi Sütunu* adlı eserinde, Birinci Dünya Savaşı esnasında, Orta Doğu'da Türklere karşı yapılan savaşlarda edindiği kişisel ve askeri deneyimlerini anlatırken, Nogales Méndez ise *Hilal Altında Dört Sene* adlı kitabında Ermenilere, Ruslara ve İngilizlere karşı yürütülen mücadeleye yer vermiştir.

Nogales Méndez, Venezuela tarihinin bir parçasıdır. Kendi ülkesinin toprakları içinde ve dışında Venezuela milliyetçiliğinin bel kemiğini oluşturan isimlerden biridir. Aynı

zamanda, demokrasisi ve gösterdiği büyük gelişim ile dikkat çeken günümüz Türkiye'sinin tarihinde de önemli bir isimdir. Türkler onu örnek bir asker olarak kabul ederken, Castro'nun ve Gómez'in diktatörlükleri ise onu tamamen reddetmiş ve ülkesi dışında yaşamaya zorlamıştır. Günümüzde onu, askerlik sanatında ve edebiyat alanında, Don Kişotvari bir idealist olarak görüyoruz. Ancak onun hakkında daha çok bilgi sahibi olmamızda fayda var. Simon Bolivar Üniversitesi'nden Violeta Rojo, Nogales Méndez'den bahsederken onu, birçok hükümete ve diktatörlüğe karşı durmuş bir asker, gezgin ve savaşçı olarak nitelendirir. Nogales Méndez'in, Birinci Dünya Savaşına, Amerika Birleşik Devletleri'nin Küba'yı işgaline ve Meksika Devrimi mücadelesine katılımını vurgularken César Augusto Sandino ile olan dostluğuna da dikkat çeker. Violeta Rojo'ya göre, Nogales Méndez'in otobiyografik eserleri, Venezuela edebiyatında önemli bir referans olmasının yanı sıra, unutulmaya yüz tutmuş büyük bir tarihsel karakterin de tanığı niteliğindedir.

Nogales Méndez, çok genç yaşta Avrupa'ya eğitim görmesi amacıyla gönderilir. 1898 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin Küba'daki işgaline karşı İspanyol birlikleri ile beraber savaşır. 1902'de Castro'nun ve Gómez'in özgürlükçü ve devrimci ideallerinden etkilenerek büyük bir hevesle Venezuela'ya geri döner, fakat hüsrana uğrar. 1904'te Rus-Japon Savaşı'na katılır. Amerika Birleşik Devletleri'nin Amerika kıtası üzerinde hegemonya kurma çabasına her zaman karşı olur ve bu sebeple Francisco Madero ile birlikte 1910 yılında başlayan Meksika Devrimine dâhil olur. Ayrıca Nogales Méndez'in *Nikaragua'nın Yağmalanması* adlı kitabı, Augusto César Sandino ile dostluğunu ve işbirliğini gözler önüne sermektedir. 1919'da Alaska'ya gider ve oradaki tüm altın arama (Altına Hücum) projelerine ve Eskimolarla yürütülen balina avlarına katılır.

Osmanlı İmparatorluğu'na gelişini ve Osmanlı ordusuna katılımını *Anılar ve Hilal Altında Dört Sene* kitaplarında anlatmıştır. Gómez Venezuela'sının Birinci Dünya Savaşı'ndaki tarafsızlık politikasına karşı gelip, Bulgaristan'ın Sofya şehrinde, Almanlarla Türklerin vardığı anlaşma sonucunda Venezuela vatandaşlığını muhafaza ederek Osmanlı ordusuna katılmasına izin verilir. Venezuelalı Méndez, 1918'e kadar Osmanlı bayrağı altında savaşır.

Irak ve Sina'da; Suriye, Ürdün ve Filistin'de bulunan çeşitli cephelere atanmadan önce, 1915 yılını Kafkasya sınırındaki Doğu Anadolu cephesinde geçirir. Birçok dile hâkimdir ve bu sayede bu bölgelerde yaşayan halkların kültürlerini tanır. Bölgede yaşayan azınlıkların ve Müslümanların kültürünü hor gören Batı'nın bakış açısını eleştirir. Osmanlı

İmparatorluğu'nun yenilgisinden sonra İstanbul'a döner. Hizmetlerinden dolayı kendisine, Sultan Reşad tarafından Mecidiye Nişanı ve Alman İmparatoru II. Wilhelm tarafından Demir Haç Madalyası verilir, ancak Venezuela'ya tekrar döndüğünde kısa süre içinde unutulur. Ölümü ülkesinde ses getirmemiş ve hayali devrimler dünyasında yaşayan maceraperest bir karakter olarak kabul görmüştür.

İki yıl önce, aralarında Latin Amerika Genel Müdürü Ali Kaya Savut'un da bulunduğu Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı üst düzey yöneticileriyle jeopolitik ilişkiler ve Türk diplomasisi üzerine konuştuk. Türkiye'nin, Latin Amerika'da ve Venezuela'dakiler de dâhil olmak üzere 12 diplomatik temsilciliği mevcuttur ve diplomatik, siyasi, ticari, teknolojik, mali ve kültürel ilişkiler giderek daha da güçlenmektedir. Daha önce Kosta Rika ve Ekvador'da gerçekleştirilen etkinliklerde, bahse konu ülkelerin Türk büyükelçileri ile Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayipler'e verdiği önem üzerine konuşma fırsatı da bulduk.

jcpineda01@gmail.com

<http://globovision.com/article/nogales-mendez-como-lawrence-de-arabia>